

13.10.2021

Ärende/22

§ 311

Den av ledamoten Mari Holopainen väckta motionen om bättre arbetsförhållanden för familjedagvårdare

HEL 2021-002227 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Mari Holopainen och 15 andra ledamöter föreslår i sin motion att arbetsförhållandena för familjedagvårdare förbättras bland annat genom åtgärder som gäller arbetstiden och de ersättningar som utbetalas för arbetet.

Familjedagvård i hem är en form av småbarnspedagogik där familjedagvårdaren arbetar i sitt eget hem. I ett familjedaghem kan samtidigt ges småbarnsfostran för högst fyra barn inklusive familjedagvårdarens egna barn yngre än skolåldern.

De senaste fem åren har antalet familjedagvårdare minskat betydligt i Helsingfors. År 2016 fanns här 150 familjedagvårdare som jobbade i sitt eget hem, och antalet barn de hade hand om var 529. I maj 2021 fanns det i Helsingfors 60 familjedagvårdare, med hand om sammanlagt 225 barn.

Motionen hänvisar till att det ofta går långsamt att få stöd för familjedagvården. Stöd av en ambulerande speciallärare i småbarnspedagogik eller en lärare i finska som andra språk kan fås också inom familje-

13.10.2021

dagvården. Dessutom är en ambulerande speciallärare i småbarnspedagogik eller en lärare i finska som andra språk enligt avtal med vid arbetsafnarna för familjedagvårdare, och vägleder till och utvecklar pedagogiska arbetsätt som motsvarar barnens behov. Träffarna har fått tacksamma omdömen av vårdarna.

Kostnaderna för familjedagvård är något högre än den teoretiska medelkostnaden för daghem: Medelkostnaden per år och barn för familjedagvård hemma hos vårdaren är 14 450 euro.

Medelkostnaden för gruppfamiljedagvård är 13 500 euro per år, och inom den kommunala daghemsvården är medelkostnaden per teoretiskt barn 10 500 euro per år.

Arbetstid och systemet för arbetstidsredovisning

I motionen föreslås att man i familjedagvårdares arbetstid borde räkna in även sådan verksamhet utanför den egentliga vården som gör det möjligt att ge familjedagvård av hög kvalitet.

Definitionen på vad som räknas som arbetstid för de familjedagvårdare som arbetar i sitt eget hem ändrades fr.o.m. 1.4.2021. Som arbetstid räknas den tid som binds av barnens vårdtider samt den i arbetsskiftsplanen nämnda tid då familjedagvårdaren inte har hand om barnen. Chefen för familjedagvården fastställer tillsammans med familjedagvårdaren arbetsuppgifterna för den tid då barnen enligt arbetsskiftsplanen inte får vård. Dessa arbetsuppgifter kan handla om till exempel skrivarbeten, planering av verksamheten, eller mathållning.

Helsingfors stads familjedagvårdare använder mobilappen Läsnä [övers. ordagrant: närvarande], som används bl.a. för att stämpla in för arbetsdagen, anteckna barnens när- eller frånvaror, och bokföra kostnadsersättningar. Läsnä visar också de arbetsskiftsplaner som uppgjorts för familjedagvårdarna.

Kostnadsersättning inom den kommunala familjedagvården

I motionen föreslås att de kostnadsersättningar som utbetalas åt familjedagvårdarna ska börja täcka familjedagvårdarnas arbetsrelaterade utgifter utgående från den nuvarande prisnivån i Helsingfors med omnejd.

Idag ersätts de direkta arbetsrelaterade kostnaderna för familjedagvårdare som jobbar i sitt eget hem enligt Kommunförbundets vid tidpunkten gällande rekommendation för kostnadsersättningar inom familjedagvården. Dessa rekommendationer är enhetliga i hela landet.

13.10.2021

Kommunförbundet justerar dem kalenderårsvis, utgående från Statistikcentralens färskaste index. För justeringarna av kostnadsersättningar för familjedagvården används konsumentprisindexet.

Rekommendationen för kostnadsersättningar beaktar också andra sedvanliga utgifter än mathållningen, till exempel kostnader för användning av lägenheten, el, vatten, värme, pysselmateriel och leksaker, samt telefonsamtal som gäller barnen.

Ersättningen täcker inte arbetskläder eller specialanskaffningar. Utgifter för förvärvande av inkomst ersätts inte. Dem kan familjedagvårdaren göra en redogörelse för och ansöka om avdrag för i beskattningen. Om kommunen har ersatt familjedagvårdaren för en utgift för inkomsts förvärvande utöver de normala kostnadsersättningarna beviljas inget avdrag för den utgiften.

Fastställande av lönen

Enligt det lokala avtalet mellan Helsingfors stad och familjedagvårdare verksamma i sitt eget hem fastställs lönen för familjedagvårdarna utgående från dels antalet barn som får småbarnsfostran i hemmet, dels de tider de får den. Grunderna för familjedagvårdarnas avlöning justeras tre gånger om året.

Den uppgiftsspecifika lönen sjunker om antalet vårdade barn minskar på varaktig basis. Då ett barn slutar i vården hålls familjedagvårdarens lön oförändrad ända tills justeringsdagen för följande lön. Om antalet barn växer på varaktig basis beaktas det i avlöningen från och med den tidpunkt då barnet de facto börjar använda sin vårdplats.

Det kommer an på chefen för familjedagvården att inspektera antalet barn och sörja för att det antal barn som avtalats om med familjedagvårdaren blir uppfyllt. Familjedagvården är populär i synnerhet för riktigt små barn, och vanligen är det ingen svårighet att hitta nya barn för platser som blir lediga.

Hur familjedagvårdarens lön fastställs och ersättningar betalas för kostnader i arbetet är en komplicerad helhet. Som arbetsgivare anser Helsingfors stad att det är rättvisast och för arbetstagaren tryggast att utbetala kostnadsersättningarna enligt Kommunförbundets rekommendationer. Eventuella ändringar i grunderna för fastställandet av familjedagvårdarnas lön förutsätter att det lokala avtalet ändras.

Förbättrande av arbetsförhållandena

Cheferna inom familjedagvården sörjer för familjedagvårdarnas arbetsbetingelser och för en samhörighet som främjar arbetshälsan. Som

chefer räknas familjedagvårdsledare och daghemsföreståndare. De vägleder och stöder den pedagogiska verksamheten inom familjedagvården, planeringen av verksamhet och arbetstider, samt uppgörandet av barnens individuella planer för småbarnspedagogik. Cheferna och vårdarteamen samarbetar för att utveckla familjedagvårdarnas arbete, anskaffningar och vårdarnas arbetsförhållanden.

Vid kundenkäter om småbarnspedagogiken får familjedagvården som vårdform de bästa vitsorden av barnens vårdnadshavare. Lyckat samarbete med barnens föräldrar är belönande för familjedagvårdarna, och en viktig delfaktor i arbetsförhållandena.

Den modell som motionen framlägger för att ordna mathållningen via en utomstående instans skulle innebära omfattande förändringar i vårdarnas arbete och avlöning, men även höjda kostnader för familjedagvården. Vid behandling av ärendet godkände Fostrans- och utbildningsnämnden enhälligt ett motförslag enligt vilket man inom förvaltningssektorn utreder möjligheten att planera ett försök att ordna mathållningen så, att den gör familjedagvårdarnas arbete lättare.

Fostrans- och utbildningsnämnden har gett utlåtande i ärendet. Föredragandens motiveringar avviker från nämndens utlåtande då det gäller stycket om hur lönen fastställs. Strukits har påståendet att en bedömning av principerna för betalning av familjedagvårdarnas lön skulle behövas. Däremot konstateras i samklang med nämndens utlåtande, att de ändringar som möjligen görs i grunderna för fastställandet av familjedagvårdarnas lön kräver att det lokala avtalet ändras.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i Förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Mari Holopaisen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Postadress
PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax

FO-nummer
0201256-6

Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

13.10.2021

Kaupunginhallitus 04.10.2021 § 717

HEL 2021-002227 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

04.10.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Tuomas Rantanen: kappaleen 19 viimeinen lause korvataan tällä:
"Mahdollisia muutoksia perhepäivähoitajien palkan määräytymisen perusteisiin on hyvä arvioida. Nämä edellyttäisivät paikallisen sopimuksen muuttamista."

Kannattaja: Elisa Gebhard

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Kappaleen 19 viimeinen lause korvataan tällä: "Mahdollisia muutoksia perhepäivähoitajien palkan määräytymisen perusteisiin on hyvä arvioida. Nämä edellyttäisivät paikallisen sopimuksen muuttamista."

Jaa-äännet: 2

Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen

Ei-äännet: 10

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Jussi Halla-aho, Minja Koskela, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Ozan Yanar

Tyhjä: 3

Anniina Iskanius, Sari Sarkomaa, Maarit Vierunen

Kaupunginhallitus hyväksyi Tuomas Rantasen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 2 - 10 (3 tyhjää).

27.09.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö

13.10.2021

Ärende/22

Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 15.06.2021 § 240

HEL 2021-002227 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Mari Holopaisen aloitteesta perhepäivähoitajien työolojen parantamiseksi:

Kotona tapahtuva perhepäivähoito on varhaiskasvatuksen muoto, jossa perhepäivähoitaja työskentelee omassa kodissaan. Perhepäiväkodissa voidaan samanaikaisesti järjestää varhaiskasvatusta enintään neljälle lapselle mukaan luettuina perhepäivähoitajan omat alle kouluikäiset lapset. Lisäksi ryhmässä voi olla iltapäivisin yksi esiopetusikäinen tai yksi perusopetuksen aloittanut lapsi. Helsingissä on kuitenkin hyvin harvinaista, että esiopetuksesta tai perusopetuksesta siirtyisi lapsi iltapäiväksi perhepäivähoitoon.

Perhepäivähoitajien määrä on viimeisen viiden vuoden aikana vähentynyt Helsingissä merkittävästi. Vuonna 2016 omassa kodissaan toimivia perhepäivähoitajia oli 150 ja heillä hoidossa olevia lapsia yhteensä 529. Toukokuussa 2021 on perhepäivähoitajia 60 ja lapsia hoidossa yhteensä 225.

Perhepäivähoidossa noudatetaan Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaa palvelumuodolle sopivin tavoin. Toiminnassa painottuvat vuorovaikutus, leikki, perushoidon pedagogiikka sekä pienten lasten kehityksen mukaiset oppimisen, tekemisen ja kokemisen mahdollisuudet.

Aloitteessa viitataan siihen, että tuen saaminen perhepäivähoitoon on usein hidasta. Varhaiskasvatuksen kiertävän erityisopettajan ja suomi toisena kielenä opettajan tuki on saatavilla myös perhepäivähoidon lasten tarpeisiin. Lisäksi kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja suomi toisena kielenä opettaja ovat sovitusti perhepäivähoitajien työillassa mukana ohjaamassa ja kehittämässä lasten tarpeita vastaavia pedagogisia työtapoja. Yhteiset tilaisuudet ovat saaneet hoitajilta kiitosta.

Perhepäivähoito on kustannuksiltaan jonkin verran päiväkodin laskennallista keskihintaa korkeampi. Hoitajan kotona tapahtuvan perhepäivähoidon lapsikohtainen keskihinta on 14 450 euroa. Ryhmäperhepäivä-

13.10.2021

Ärende/22

ivähoidon keskihinta on 13 500 euroa ja kunnallisessa päiväkotihoidossa lakennallista lasta kohden keskihinta on 10 500 euroa.

Työaika ja työajanseurantajärjestelmä

Aloitteessa esitetään, että perhepäivähoitajan työaikaan tulisi laskea myös varsinaisen hoitotyön ulkopuolella tapahtuva toiminta, joka mahdollistaa laadukkaan perhepäivähoidon tarjoamisen. Omassa kodissaan työskentelevien perhepäivähoitajien työajaksi luettavan ajan määritelmä muuttui 1.4.2020 lähtien.

Työajaksi luetaan lasten hoitoaikoihin sidottu aika sekä työvuorosuunnitelman mukainen aika, jolloin perhepäivähoitajalla ei ole lapsia hoidossa. Perhepäivähoidon esihenkilö määrittelee yhdessä perhepäivähoitajan kanssa työtehtävät sille työvuorosuunnitelman mukaiselle ajalle, jolloin lapset eivät ole hoidossa. Nämä työtehtävät voivat olla esimerkiksi kirjallisia työtehtäviä, toiminnan suunnittelua tai ruokahuoltoon liittyviä tehtäviä.

Helsingin kaupungin perhepäivähoitajilla on käytössä Läsna- mobiilisovellus, jota hyödynnetään mm. lasten läsnä- ja poissaolojen merkitsemiseen, työaikaleimauksiin ja kustannuskorvausten kirjaamiseen. Läsna-järjestelmässä perhepäivähoitajat näkevät myös heille tehdyt työvuorosuunnitelmat.

Kunnallisen perhepäivähoidon kustannuskorvaus:

Aloitteessa esitetään että perhepäivähoitajille maksettavien kustannuskorvausten tulisi kattaa perhepäivähoitajan työhön liittyvät menot myös pääkaupunkiseudun nykyisessä hintatasossa.

Omassa kodissaan työskentelevälle kunnalliselle perhepäivähoitajalle korvataan hoitajalle työstä aiheutuneet välittömät kustannukset Suomen Kuntaliiton kulloinkin voimassa olevan perhepäivähoidon kustannuskorvauksia koskevan suosituksen mukaisesti. Suositukset ovat valtakunnallisesti kaikille yhdenmukaiset.

Kuntaliitto tarkistaa ja suosittaa kalenterivuositain perhepäivähoitajien kustannuskorvaukset. Laskennan perusteena käytetään viimeisimpiä tilastokeskuksen julkaisemia toteutuneita indeksejä. Kustannuskorvausten tarkistamisessa käytetään kuluttajahintaindeksiä.

Kustannuskorvaussuositus sisältää myös korvauksen muista kuin ravintoaineista aiheutuvista tavanomaisista menoista kuten huoneiston käytöstä, sähköstä, vedestä, lämmöstä, askartelutarvikkeista ja leikkivälineistä, lapsen hoitoon liittyvistä puheluista yms. menoista.

Korvaus ei sisällä työvaatetusta eikä erityishankintoja. Kustannuskorvauksen ulkopuolelle jäävät tulonhankkimiskulut perhepäivähoitaja voi vähentää verotuksessa erillisen selvityksen perusteella. Jos kunta on kuitenkin korvannut perhepäivähoitajalle jonkin tulonhankkimiskulun normaalin kustannuskorvauksen lisäksi, ei tällaisesta kulusta myönnetä vähennystä.

Palkan määräytyminen

Helsingin kaupungin omassa kodissaan työskenteleviä perhepäivähoitajia koskevan paikallisen sopimuksen mukaisesti perhepäivähoitajan palkka määräytyy varhaiskasvatuksessa olevien lasten lukumäärän ja hoitoaikojen mukaan. Perhepäivähoitajien palkkauksen perusteet tarkistetaan kolme kertaa vuodessa.

Tehtäväkohtaiseen palkkaan sitä alentavasti vaikuttaa lasten lukumäärän pysyvä väheneminen. Lapsen lopettaessa perhepäivähoitajan palkka pysyy samana seuraavaan palkan tarkistuspäivään saakka. Lasten lukumäärän pysyvä lisääntyminen taas otetaan palkkauksessa huomioon heti siitä ajankohdasta alkaen, kun lapsi tosiasiallisesti alkaa käyttää hoitopaikkaa.

Lapsimäärän tarkastaminen ja hoitajan kanssa sovitusta lapsimäärästä huolehtiminen on perhepäivähoidon esihenkilön tehtävä. Perhepäivähoito on hoitomuotona suosittu varsinkin pienten lasten kohdalla, eikä vapautuneille paikoille yleensä ole vaikeuksia löytää uutta lasta.

Perhepäivähoitajan palkan määräytyminen ja työstä maksettavat kustannuskorvaukset ovat monisyinen kokonaisuus. Helsingin kaupunki työnantajana pitää oikeudenmukaisimpana ja työntekijöille turvallisimpana keinona toimia kustannuskorvausten osalta Suomen Kuntaliiton suositusten mukaisesti. Perhepäivähoitajan palkan maksun periaatteita on tarpeen arvioida. Mahdolliset muutokset palkan määräytymiseen edellyttävät sopimuksen muutosta.

Työolosuhteiden parantaminen

Perhepäivähoidon esihenkilöt huolehtivat perhepäivähoitajien työolosuhteista ja työhyvinvointia edistävästä yhteisöllisyydestä. Esihenkilöitä ovat perhepäivähoidon ohjaajat tai päiväkodin johtajat. He ohjaavat ja tukevat perhepäivähoidon pedagogista toimintaa, toiminnan ja työajan suunnittelua ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laadintaa. Perhepäivähoitajien työtä, tarvittavia hankintoja ja hoitajien työoloja kehitetään yhdessä esihenkilöiden ja hoitajatiimien kesken.

Varhaiskasvatuksen asiakaskyselyissä perhepäivähoito hoitomuotona saa huoltajilta parhaat arvosanat. Onnistunut yhteistyö lasten vanhem-

13.10.2021

Ärende/22

pien kanssa on perhepäivähoitajille palkitseva ja tärkeä työolosuhteisiin vaikuttava osatekijä.

Aloitteessa esitetty malli ruokahuollon järjestämisestä ulkopuolisen tahon kautta toisi mittavia muutoksia hoitajien työhön ja palkkaukseen ja nostaisivat perhepäivähoidon kustannuksia. Vantaan perhepäivähoidon johdolla ei ole tietoa, että Länsi-Vantaan perhepäivähoidossa olisi toteutettu aloitteessa mainittu aterihuollon kokeilu.

Talousarvioon ei ole varattu lisärahoitusta perhepäivähoitoon.

Selvitetään mahdollisuutta suunnitella kokeilu ruokahuollon järjestämisestä perhepäivähoitajien työn helpottamiseksi.

Käsittely

15.06.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Fatim Diarra: Selvitetään mahdollisuutta suunnitella kokeilu ruokahuollon järjestämisestä perhepäivähoitajien työn helpottamiseksi.

Kannattaja: Petra Malin

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Fatim Diarran vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Nina Onufriew, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 42550
nina.onufriew(a)hel.fi